

Brussell, 5 ta' Diċembru 2025
(OR. en)

16503/25

SAN 815
IPCR 99
POLMIL 413
RELEX 1639
JAI 1869
HYBRID 171

NOTA TA' TRAŻMISSJONI

minn:	Is-Segretarju Ġenerali tal-Kummissjoni Ewropea, iffirmata mis-Sa Martine DEPREZ, Direttur
data meta waslet:	28 ta' Novembru 2025
lil:	Is-Sa Thérèse BLANCHET, Segretarju Ġenerali tal-Kunsill tal-Unjoni Ewropea
Nru dok. Cion:	COM(2025) 745 final
Suġġett:	KOMUNIKAZZJONI TAL-KUMMISSJONI LILL-PARLAMENT EWROPEW, LILL-KUNSILL, LILL-KUMITAT EKONOMIKU U SOĊJALI EWROPEW U LILL-KUMITAT TAR-REĠJUNI Introduzzjoni tal-Pjan ta' prevenzjoni, ta' preparatezza u ta' rispons tal-Unjoni għall-krizijiet tas-saħħa

Id-delegazzjonijiet isibu mehmuż id-dokument COM(2025) 745 final.

Mehmuż: COM(2025) 745 final

IL-KUMMISSJONI
EWROPEA

Brussell, 28.11.2025
COM(2025) 745 final

**KOMUNIKAZZJONI TAL-KUMMISSJONI LILL-PARLAMENT EWROPEW,
LILL-KUNSILL, LILL-KUMITAT EKONOMIKU U SOĊJALI EWROPEW U LILL-
KUMITAT TAR-REĠJUNI**

**Introduzzjoni tal-Pjan ta' prevenzjoni, ta' preparatezza u ta' rispons tal-Unjoni għall-
kriżijiet tas-saħha**

{SWD(2025) 393 final}

1. TISHIH TAL-PREPARATEZZA U REZILJENZA TAL-UNJONI EWROPEA KONTRA THEDDID TRANSFRONTIER EMERĠENTI GHAS-SAHHA

L-Unjoni Ewropea qed topera fi żmien ta' incertezza li dejjem qed tiżdied u ta' theddid u riskji b'diversi aspetti. Qed tiffaċċja **xenarju ta' theddid kumpless u li qed jintensifika** – minn pandemiji u attakki ċibernetiċi għal diżinformazzjoni, diżastri relatati mal-klima u instabbiltà ġeopolitika. Dawn l-isfidi ma għadhomx iżolati; huma marbutin ma' xulxin, jimplifikaw lil xulxin u jittestjaw ir-reziljenza tas-soċjetajiet, tal-ekonomiji u tad-demokraziji. Is-sigurtà, il-prosperità u l-unità tal-UE jiddependu fuq il-hila tagħha li tipprepara, tanticipa u tirreaġixxi – mhux biss meta jseħhu l-kriżijiet, iżda hafna qabel.

Hafna minn dawn it-tipi varji ta' theddid kumulattiv għandhom il-potenzjal li jwasslu għal **kriżi tas-sahha transfruntiera**. Fix-xenarju volatili tal-lum, kriżi tas-sahha fuq skala kbira tista' tkun ta' ħsara enormi, li taffettwa mhux biss il-benesseri individwali iżda wkoll il-funzjonament ġenerali tas-soċjetajiet u tal-ekonomiji. Il-kobor tal-pandemija tal-COVID-19 kien xhieda ta' dan u għallimna hafna tagħlimiet diffiċli iżda imprezzabbli li jeħtiġilna nkomplu nirreferu għalihom fl-isforzi tagħna biex nindirizzaw kriżijiet futuri tas-sahha. Sistemi tas-sahha li ma jkunux ippreparati u reziljenti biżżejjed u li jkunu frammentati jistgħu jċedu matul kriżi tas-sahha, u dan iwassal biex is-servizzi essenzjali jitharbtu u l-fiduċja tal-pubbliku fl-istituzzjonijiet tonqos. Madankollu, il-kriżijiet tas-sahha ma jieqfux sal-ħitan tal-isptarijiet u jistgħu jfixklu l-ekonomiji, jaggravaw l-inugwaljanzi soċjali, iwaqqfu l-kummerċ u jheżžu għalkollox il-fiduċja pubblika. Peress li l-kriżijiet tas-sahha jaffettwaw b'mod sproporzjonat lil gruppi differenti fis-soċjetà, l-iżgurar li l-miżuri ta' prevenzjoni, preparatezza u rispons jitfasslu u jiġu implimentati b'mod li jkun inklużiv u aċċessibbli għal kulhadd huwa essenzjali għat-tishih tal-fiduċja, l-ekwità u r-reziljenza tas-sistemi tas-sahha pubblika tal-Unjoni. Barra minn hekk, f'Ewropa interkonnessa, il-kriżijiet tas-sahha jistgħu jinfirxu minn fruntiera għal oħra, u b'hekk jittgħu pressjoni fuq is-solidarjetà u r-riżorsi kondiviżi. Dawn l-effetti transfruntiera u transsettorjali juru b'mod ċar l-importanza ta' koordinazzjoni robusta bejn l-Istati Membri u l-ħtieġa għal sett ta' miżuri b'saħħithom kemm fil-livell nazzjonali kif ukoll f'dak tal-UE.

Il-kost tan-nuqqas ta' azzjoni quddiem theddid prevedibbli huwa enormi, u jitkejjel mhux biss fit-telf ekonomiku iżda l-ewwel u qabel kollox fit-tbatija umana u fir-reziljenza mnaqqsa. B'kuntrast għal dan, il-prevenzjoni u l-preparatezza jagħtu riżultati sinifikanti u huma ferm aktar kosteffettivi mis-sempliċi rispons għal kriżi ⁽¹⁾. Is-soċjetajiet li huma ppreparati sew jirkupraw aktar malajr, jistgħu jipproteġu aħjar l-għajxien u jibqgħu aktar stabbli.

It-tagħlimiet minn dawn l-aħhar snin huma ċari: il-preparatezza għall-kriżijiet tas-sahha transfruntiera ma hijiex kwistjoni ta' għażla, hija bżonn. Għalhekk, il-Kummissjoni, l-Istati Membri u l-aġenziji u l-korpi tal-UE ħadu passi deċiżivi lejn **Unjoni Ewropea tas-Sahha** aktar b'saħħitha u aktar reziljenti, bl-għan li jsaħhu l-hila tal-UE li tipprepara għall-kriżijiet tas-sahha

¹ Studju reċenti juri li l-prevenzjoni tal-pandemiji virali tiswa biss frazzjoni tat-telf li jirriżulta meta jseħhu: inqas minn 5 % tal-valur tal-ħajjiet mitlufa u 10 % tal-ħsara ekonomika minhabba dawn it-tipi ta' tifqigħat. A.S. Bernstein u oħrajn, 4 ta' Frar 2022, Science Advances: <https://www.science.org/doi/10.1126/sciadv.abl4183>.

u tirispondi għalihom. Elementi kostitwenti ewlenin jinkludu l-adozzjoni tar-**Regolament tal-UE dwar theddid transfruntier serju għas-saħħa** ⁽²⁾, il-mandati msaħħa għaċ-Ċentru Ewropew għall-Prevenzjoni u l-Kontroll tal-Mard (**ECDC**, European Centre for Disease Prevention and Control)⁽³⁾ u l-Aġenzija Ewropea għall-Medicini (**EMA**, European Medicines Agency) ⁽⁴⁾, u l-holqien tal-Awtorità tal-Kummissjoni għat-Thejjija u għar-Rispons f'Każ ta' Emergenza tas-Saħħa (**HERA**, Health Emergency Preparedness and Response Authority) biex jittejbu l-preparatezza u r-rispons għal theddid transfruntier serju fil-qasam tal-kontromiżuri mediċi ⁽⁵⁾. Barra minn hekk gie adottat ir-**Regolament tal-Kunsill** dwar qafas ta' miżuri għall-iżgurar tal-provvista ta' kontromiżuri mediċi rilevanti għall-kriżi fil-każ ta' emergenza tas-saħħa pubblika fil-livell tal-Unjoni ⁽⁶⁾.

Minn dak iż-żmien 'l hawn, ġew adottati hafna inizjattivi strateġiċi oħra tal-UE, li għandhom l-għan li jsaħħu r-reżiljenza tal-UE u jagħtu spinta lill-hila tagħha li tanticipa u tipprevjeni l-kriżijiet, tipprepara u tirispondi għalihom u tirkupra minnhom. B'mod partikolari, l-**Istrateġija għal Unjoni tal-Preparatezza** ⁽⁷⁾ hija inizjattiva ewlenija tal-UE mfassla biex tindirizza l-ambjent ta' theddid interkonness billi ssaħħaħ ir-reżiljenza fil-livelli u fis-setturi kollha. Din tiegħu approċċ proattiv għall-ġestjoni tal-kriżijiet ibbażat fuq tliet principji li jsaħħu lil xulxin: (i) il-perikli kollha ⁽⁸⁾; (ii) il-livelli kollha tal-gvern ⁽⁹⁾; u (iii) is-soċjetà kollha ⁽¹⁰⁾. Barra minn hekk, hija tipprevedi li l-kunsiderazzjonijiet ta' preparatezza u ta' sigurtà jridu jiġu integrati u inkluzi fil-leġiżlazzjoni, fil-politiki u fil-programmi tal-UE. L-Istrateġija għal Unjoni tal-Preparatezza tfittex li tibni kapaċitajiet dejjiema li jiżguraw li l-UE tkun b'saħħitha f'kull aspett u f'kull livell tas-soċjetà.

L-Istrateġija hija akkumpanjata minn **Pjan ta' Azzjoni** ⁽¹¹⁾, li jiddeskrivi 30 azzjoni ewlenija li għandhom jiġu implimentati mill-Kummissjoni u mill-Istati Membri fis-seba' oqsma tematiċi tal-Istrateġija. Hemm bżonn ta' approċċ koerenti u kkoordinat fil-livell tal-UE fost l-atturi u l-istrumenti diversi fl-arkitettura msaħħa tas-sigurtà tas-saħħa tal-UE. Għalhekk, il-Pjan ta' Azzjoni jinkludi, fost l-azzjonijiet konkreti, li sal-aħħar tal-2025, jitwettaq il-**pjan għall-prevenzjoni, il-preparatezza u r-rispons tal-Unjoni għall-kriżijiet tas-saħħa (il-“pjan tal-Unjoni”)**, li huwa diġà rekwizit legali awtorizzat fir-Regolament dwar theddid transfruntier serju għas-saħħa ⁽¹²⁾.

² Ir-Regolament (UE) 2022/2371, ĠU L 314, 6.12.2022, p. 26.

³ Ir-Regolament (UE) 2022/2370, ĠU L 314, 6.12.2022, p. 1.

⁴ Ir-Regolament (UE) 2022/123, ĠU L 20, 31.1.2022, p. 1.

⁵ C(2021) 6712 final.

⁶ Ir-Regolament (UE) 2022/2372, ĠU L 314, 6.12.2022, p. 64.

⁷ https://commission.europa.eu/topics/preparedness_en.

⁸ L-istrateġija tadotta approċċ li jhejji għal firxa wiesgħa ta' theddid.

⁹ L-istrateġija tinkludi approċċ aktar proattiv u fil-livelli kollha tal-gvern għall-ġestjoni tal-kriżijiet, kemm fis-setturi ċivili kif ukoll f'dawk militari.

¹⁰ L-approċċ tas-soċjetà kollha tal-istrateġija jfisser li l-komunitajiet lokali, l-organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili, is-sħab kummerċjali u soċjali, l-akkademiċi u atturi essenzjali oħra jaqdu rwol fit-trawwim ta' kultura ta' preparatezza madwar l-UE.

¹¹ Anness tal-Istrateġija għal Unjoni tal-Preparatezza:

https://commission.europa.eu/topics/preparedness_en.

¹² L-Artikolu 5 tar-Regolament (UE) 2022/2371.

Għalkemm il-pjan tal-Unjoni ma jkoprix ir-rispons għall-kriżijiet tas-saħħa barra mill-UE, huwa allinjat mal-**prijoritajiet u mal-inizjattivi globali tas-saħħa tal-UE**. It-trawwim tal-kooperazzjoni ma' pajjiżi mhux tal-UE u ma' organizzazzjonijiet internazzjonali fil-qasam tas-saħħa pubblika huwa kruċjali għar-reżiljenza u s-sigurtà tas-saħħa tal-UE u dik globali, kif rikonoxxut mir-Regolament dwar theddid transfruntier serju għas-saħħa⁽¹³⁾ u mill-Istrateġija għal Unjoni tal-Preparatezza. L-impenn tal-UE f' dan il-qasam huwa ggwidat mill-prinċipji u l-azzjonijiet stabbiliti fl-**Istrateġija tal-UE għas-Saħħa Globali**⁽¹⁴⁾ u fil-**Global Gateway**⁽¹⁵⁾. It-thabbira reċenti tal-**Inizjattiva għar-Reżiljenza tas-Saħħa Dinjija** fid-diskors dwar l-Istat tal-Unjoni tal-President Ursula von der Leyen⁽¹⁶⁾ f' Settembru 2025 itteni dan l-impenn.

2. PJAN TAL-UNJONI TA' PREVENZJONI, TA' PREPARATEZZA U TA' RISPONS GĦALL-KRIŻIJET TAS-SAĦĦA

Pjan tal-Unjoni: sett ta' għodod għall-ġestjoni tal-kriżijiet

Il-pjan tal-Unjoni, li jakkumpanja din il-Komunikazzjoni tal-Kummissjoni, huwa l-pjan ta' azzjoni ddettaljat tal-UE għat-theddid transfruntier serju għas-saħħa, li jkopri l-prevenzjoni, il-preparatezza u r-rispons. Huwa sett ta' għodod komprensiv li jagħti s-setgħa lil dawk li jimmaniġġaw il-kriżijiet biex jipprevjenu l-emerġenzi, jippreparaw u jirrispondu għalihom malajr u b' mod effettiv. Dan jikkomplementa l-isforzi nazzjonali billi jiddeskrivi kif l-UE tikkordina l-prevenzjoni u l-preparatezza, liema kapaċitajiet u riżorsi kongunti jistgħu jiġu mmobilizzati, u kif is-solidarjetà twassal għall-azzjoni meta tkun l-aktar importanti. Il-pjan tal-Unjoni jistabbilixxi wkoll il-proċess biex tingħaraf emerġenza tas-saħħa pubblika fil-livell tal-Unjoni u jiddeskrivi l-miżuri u l-proċeduri addizzjonali li jistgħu jiġu attivati, u b'hekk jiġi żgurat li l-UE tkun tista' taġixxi malajr u bi skop. Bl-istess importanza, irawwem kultura ta' taġlim u titjib kontinwu, u jgħin lill-Istati Membri jirrieżaminaw, jirrevedu u jsaħħu s-sistemi taġghom stess. Dan jippermetti lill-UE tirkupra malajr u toħroġ aktar b'saħħitha wara kull kriżi.

Il-pjan tal-Unjoni huwa mfassal primarjament għall-Istati Membri, b' mod partikolari għall-awtoritajiet responsabbli għall-ġestjoni tal-kriżijiet u għall-implimentazzjoni tal-politika fl-ippjanar tal-prevenzjoni, tal-preparatezza u tar-rispons. Madankollu, il-valur tiegħu jmur lil hinn minn dan, u huwa ta' benefiċċju għall-aġenziji u l-korpi tal-UE, għas-shab internazzjonali bħall-Organizzazzjoni Dinjija tas-Saħħa (WHO) u għall-atturi ewlenin fis-soċjetà ċivili, l-akkademja, is-settur privat, is-shab soċjali u l-media.

Il-pjan tal-Unjoni ġie żviluppat permezz ta' kollaborazzjoni transsettorjali u konsultazzjoni mal-Istati Membri u ma' partijiet ikkonċernati oħra ⁽¹⁷⁾. Huwa jibbaża fuq il-qafas imsaħħaħ

¹³ Il-premessa 38 tar-Regolament (UE) 2022/2371.

¹⁴ https://health.ec.europa.eu/system/files/2023-10/international_ghs-report-2022_en.pdf.

¹⁵ https://commission.europa.eu/topics/international-partnerships/global-gateway_en.

¹⁶ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/state-union/state-union-2025_mt.

¹⁷ Il-konsultazzjoni pubblika (sejha għall-evidenza) li kienet miftuħa mill-1 sad-29 ta' Ottubru 2025, irċeviet 57 tweġiba, prinċipalment minn organizzazzjonijiet mhux governattivi u assoċjazzjonijiet tan-negozju.

tas-sigurtà tas-saħħa tal-UE u d-dokumenti ta' politika ppubblikati reċentement ⁽¹⁸⁾ u jintegrahom.

Prevenzjoni ta' kriżi tas-saħħa, preparazzjoni u rispons għaliha u rkupru minnha

Il-pjan tal-Unjoni jkopri firxa wiesgħa ta' krizijiet, kemm jekk naturali, aċċidentali jew intenzjonati, inklużi dawk ta' oriġini bijoloġika, kimika, ambjentali u mhux magħrufa ⁽¹⁹⁾. Japplika wkoll għal "sitwazzjonijiet ta' emerġenza eċċezzjonali" li jeħtieġu rispons koordinat tal-UE ⁽²⁰⁾, bħal kunflitti armati jew sitwazzjonijiet fejn il-miżuri eżistenti rriżultaw li ma kinux biżżejjed biex jiproteġu s-saħħa tan-nies. Il-pjan tal-Unjoni jadotta approċċ li jkopri l-perikli kollha, is-setturi kollha u s-socjetà kollha, mibni fuq il-prinċipji ta' Saħħa Waħda ⁽²¹⁾ u kooperazzjoni fil-livelli kollha tal-gvern u fis-socjetà kollha. Dan l-approċċ huwa essenzjali, peress li theddid u riskji kumplessi jirrikjedu rispons komprensiv biex jiġu mmanigġati b'mod effettiv.

Il-pjan tal-Unjoni jkopri l-erba' fażijiet taċ-ċiklu tal-ġestjoni tal-krizijiet tas-saħħa: (1) il-prevenzjoni u l-preparatezza, (2) id-detezzjoni u l-valutazzjoni, (3) ir-rispons, u (4) l-irkupru. Il-pjan jiddeskrivi l-arkitettura tal-governanza, il-kapaċitajiet u r-riżorsi tal-UE għall-krizi tas-saħħa, kif ukoll il-mekkaniżmi ta' appoġġ fis-seħh għal kull fażi.

Faži 1: Il-prevenzjoni u l-preparazzjoni għall-krizijiet tas-saħħa

L-UE trid tiżgura prevenzjoni u preparazzjoni robusti għal theddid transfruntier serju potenzjali għas-saħħa biex tkun tista' tipproteġi lill-pubbliku u tissalvagwardja s-sigurtà tas-saħħa pubblika. L-attivitajiet li ġejjin jgħinu biex dan jinkiseb:

- L-Istati Membri jirrapportaw perjodikament dwar l-ippjanar u l-implimentazzjoni tal-**pjanijiet nazzjonali tagħhom għall-prevenzjoni, il-preparatezza u r-rispons** ⁽²²⁾.
- L-Istati Membri jikkoordinaw, flimkien mal-Kummissjoni, fil-**Kumitat għas-Sigurtà tas-Saħħa** ⁽²³⁾ biex jgħinu fil-preparazzjoni tal-pjanijiet nazzjonali tagħhom għall-prevenzjoni, il-preparatezza u r-rispons.
- L-ECDC iwettaq **Valutazzjonijiet tal-Preparatezza għal Emerġenza tas-Saħħa Pubblika** ⁽²⁴⁾ (PHEPA, Public Health Emergency Preparedness Assessments) biex jivvaluta l-istat ta' implimentazzjoni tal-pjanijiet nazzjonali u jagħmel rakkomandazzjonijiet biex dawn jittejbu.
- L-Istati Membri jsaħħu s-**sistemi tal-kura tas-saħħa u l-forza tax-xogħol fil-qasam tas-saħħa** sabiex ikunu jistgħu jkunu aktar reziljenti taħt pressjoni; dan jinkludi l-

¹⁸ eż. https://commission.europa.eu/topics/defence/safer-together-path-towards-fully-prepared-union_en, https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/internal-security_en u https://health.ec.europa.eu/latest-updates/hera-review-taking-stock-reinforce-health-security-eu-2025-03-26_en.

¹⁹ L-Artikolu 2(1) tar-Regolament (UE) 2022/2371.

²⁰ L-Artikolu 2(4) tar-Regolament (UE) 2022/2371.

²¹ Saħħa Waħda huwa approċċ li jirrikonoxxi l-interkonnessjoni bejn is-saħħa tal-bniedem, tal-annimali u tal-ambjent, filwaqt li jippromwovi l-kollaborazzjoni bejn id-dixxiplini sabiex jiġi evitat, identifikat u indirizzat it-theddid għas-saħħa.

²² L-Artikolu 7(1) tar-Regolament (UE) 2022/2371.

²³ https://health.ec.europa.eu/health-security-and-infectious-diseases/crisis-management_mt.

²⁴ <https://www.ecdc.europa.eu/en/about-ecdc/what-we-do/public-health-emergency-preparedness-assessments>.

promozzjoni tat-**tilqim** bhala wahda mill-aktar ghodod tas-sahha pubblika b'sahhithom u kosteffettivi għall-prevenzjoni tal-mard.

- Il-Kummissjoni, bl-assistenza u l-pariri tal-Istati Membri permezz tal-**Bord tal-HERA**, tappoġġa l-iżvilupp, id-disponibbiltà u d-distribuzzjoni ta' **kontromizuri mediċi**, li jvarjaw minn vaċċini għal terapewtika, dijanjostika, apparat mediku, u tagħmir protettiv, inklużi l-anticipazzjoni u l-valutazzjoni tat-theddid relatat, u l-gbir ta' intelligence dwaru.
- Bhala mitigazzjoni tar-riskju fil-każ ta' emergenzi tas-sahha futuri, il-Kummissjoni rrizervat il-kapaċità tal-manifattura tal-vaċċini permezz tal-**EU FAB** biex tiżgura l-prontezza kostanti u l-provvista xierqa ta' materja prima kritika.
- Il-mekkaniżmi ta' appoġġ tal-UE, bħat-**Task Force tal-UE għas-Sahha** u l-**Mekkaniżmu tal-Unjoni għall-Protezzjoni Ċivili**, jgħinu lill-Istati Membri jippreparaw għall-kriżijiet tas-sahha.

Preparatezza fl-azzjoni: l-akkwist tal-vaċċini u t-tilqim

It-tifqigha tal-mpox (li qabel kienet magħrufa bhala l-gidri tax-xadini) fl-UE/fiż-ŻEE fl-2022 enfasizzat l-importanza tal-preparatezza madwar l-UE għal theddid transfruntier serju għas-sahha. L-ewwel, il-**Kumitat għas-Sigurtà tas-Sahha** (HSC, Health Security Committee) iddiskuta s-sitwazzjoni epidemjoloġika. Imbagħad, il-**Bord tal-HERA** iltaqa' u għen lill-Kummissjoni tiżgura aktar minn 109 000 doża ta' vaċċin f'Ġunju 2022, li ngħataw lill-Istati Membri u lill-pajjiżi assoċjati mal-programm tal-UE għas-Sahha fi żmien xahar mit-tifqigha.

Il-**Kumitat għas-Sigurtà tas-Sahha** (HSC) qeda wkoll rwol importanti billi adotta rakkomandazzjonijiet għal approċċ komuni tal-UE għall-politiki dwar it-tilqim kontra l-mpox ⁽²⁵⁾. L-opinjoni tal-HSC stabbiliet kunsiderazzjonijiet ewlenin għall-istrategiji nazzjonali tal-Istati Membri dwar it-tilqim kontra l-mpox, f'konformità mal-gwida mahruġa mill-ECDC/WHO u b'kunsiderazzjoni taċ-ċirkostanzi epidemjoloġiċi u tas-sahha pubblika nazzjonali tagħhom, inkluża d-disponibbiltà tal-vaċċin.

Biex issahha il-preparatezza fuq perjodu ta' żmien medju u twil għall-mpox, il-Kummissjoni ggarantiet ukoll sa 2 miljun doża tal-vaċċin kontra l-mpox fl-2023 u fl-2024 permezz ta' Qafas għall-Akkwist Kongunt ⁽²⁶⁾. Dan ta lill-Istati Membri partecipanti l-għażla li jibnu hażniet u jipplanaw minn qabel strategiji ta' tilqim u pprepara għal miżuri ta' rispons mehuda fl-2024 bħal għotjiet koordinati tal-vaċċini. Dawn l-isforzi juru kif l-UE sfruttat l-akkwist kollettiv u l-kumulazzjoni ta' rizerva strategika biex iżzomm aċċess ekwu, ittaffi r-riskju tal-provvista, u tanticipa t-theddid futur għas-sahha.

Dawn il-mekkaniżmi jmorru lil hinn mir-reazzjoni għal tifqigha wahda – huma eżempju ta' approċċ strutturat li jhares 'il quddiem fir-rigward tal-preparatezza, li jippermetti lill-UE tirrispondi b'mod aktar effettiv għat-theddid emergenti għas-sahha filwaqt li jsahha il-kooperazzjoni transfruntiera, l-ippjanar tar-rizorsi u t-tehid ta' deċiżjonijiet ibbażat fuq l-evidenza għall-futur.

²⁵ https://health.ec.europa.eu/publications/recommendations-common-eu-approach-regarding-vaccination-policies-monkeypox-outbreak-response_en.

²⁶ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/mt/ip_22_6766.

Fazi 2: Detezzjoni u valutazzjoni tat-theddid għas-saħha

Id-detezzjoni u l-valutazzjoni effettivi tat-theddid għas-saħha huma kritiċi fir-rispons għall-kriżijiet tas-saħha. L-attivitajiet li ġejjin jgħinu biex jinkiseb dan.

- Il-Kummissjoni ttejjeb is-sistemi ta' sorveljanza u ta' detezzjoni billi, fost l-oħrajn, tinnomina laboratorji ta' referenza tal-UE għas-saħha pubblika, u billi tintegra diversi approċċi ta' sorveljanza inkluż il-qafas ta' Saħha Waħda, il-monitoraġġ ibbażat fil-laboratorju, l-analiżi tal-ilma mormi u s-sorveljanza u l-kontroll tal-vetturi.
- Il-Kummissjoni tippromwovi l-kondiviżjoni tal-informazzjoni u l-interoperabbiltà tad-data biex ittejjeb il-preparatezza u r-rispons kollettivi għall-kriżijiet tas-saħha.
- Il-Kummissjoni tappoġġa l-valutazzjoni tat-theddid, il-valutazzjoni tar-riskju u t-twissija bikrija komprensivi u integrati fil-livell nazzjonali u tal-UE, biex jikkontribwixxu għal miżuri ta' rispons rapidi u effettivi.
- L-aġenziji tal-UE, bħall-ECDC, l-EMA u l-EFSA ⁽²⁷⁾, jgħinu fit-twettiq ta' valutazzjonijiet rapidi tar-riskju għas-saħha pubblika biex jappoġġaw il-koordinazzjoni tal-isforzi ta' rispons fil-livell tal-UE ggwidata mid-data u bbażata fuq l-evidenza.

Valutazzjoni tar-riskju fl-azzjoni: il-valutazzjoni rapida tar-riskju tal-UE mwettqa minn grupp uniku ta' aġenziji tal-UE

Meta Stat Membru tal-UE jirrapporta theddida transfruntiera serja għas-saħha, il-Kummissjoni jew il-Kumitat għas-Sigurtà tas-Saħha jistgħu jitolbu lil xi aġenzija u korp tal-UE jew uħud minnhom biex iwettqu valutazzjoni tar-riskju għas-saħha pubblika. Dawn il-valutazzjonijiet għandhom l-għan li jappoġġaw il-koordinazzjoni tar-rispons għal tali theddid iggwidata mid-data, ibbażata fuq l-evidenza u l-pariri tal-esperti.

L-ECDC, l-EMA, l-EFSA, l-ECHA ⁽²⁸⁾, l-EEA ⁽²⁹⁾, l-EUDA ⁽³⁰⁾, u l-Europol kollha jikkontribwixxu għal dawn il-valutazzjonijiet tar-riskju għas-saħha pubblika abbażi tal-mandati u l-għarfien espert rispettivi tagħhom. L-aġenziji tal-UE jivvalutaw is-severità potenzjali tat-theddida għas-saħha pubblika u jikkunsidraw l-impatti tal-miżuri tas-saħha pubblika u soċjali. Biex tappoġġa valutazzjoni komprensiva tar-riskju, il-Kummissjoni tikkondividi l-informazzjoni relatata ma' kontromiżuri mediċi mal-aġenziji rilevanti tal-UE, inkluż dwar il-provvista, l-akkwist u l-użu.

Eżempju prattiku: Rispons għal tifqigha tas-Salmonella

F'Ottubru 2025, l-ECDC u l-EFSA ppubblikaw b'mod kongunt valutazzjoni aġġornata rapida tat-tifqigha transfruntiera fit-tul tas-*Salmonella Strathcona* ST2559⁽³¹⁾, b'437 każ identifikati bejn l-2023 u l-2025 madwar 15-il pajjiż tal-UE/taż-ŻEE. Instab li t-tadam kien il-vettura primarja tal-infezzjoni f'diversi investigazzjonijiet nazzjonali. Id-detezzjoni tas-*S. Strathcona* f'kampjuni tal-ilma tat-tisqija miġbura f'sit ta' produzzjoni tat-tadam ikkonfermat il-kontribut ambjentali għall-kontaminazzjoni tat-

²⁷ L-Awtorità Ewropea dwar is-Sigurtà fl-Ikel.

²⁸ L-Aġenzija Ewropea għas-Sustanzi Kimiċi.

²⁹ L-Aġenzija Ewropea għall-Ambjent.

³⁰ L-Aġenzija tal-Unjoni Ewropea dwar id-Drogi.

³¹ https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/ROA_%20S_%20Strathcona-ST2559_multi-country.pdf.

tadam. Dawn is-sejbiet jissottolinjaw il-htieġa ta' strateġija multidixxiplinari li tintegra l-valutazzjonijiet ambjentali biex jittaffa r-riskju ta' kontaminazzjoni mis-Salmonella.

Fażi 3: Rispons għall-kriżi tas-saħha

Ir-rispons għal theddida transfruntiera serja għas-saħha b'mod koordinat u komplementari huwa kritiku. L-attivitajiet li ġejjin jgħinu biex dan jinkiseb:

- **Fil-Kumitat għas-Sigurtà tas-Saħha (HSC)**, ippresedut mill-Kummissjoni, l-Istati Membri jikkoordinaw l-isforzi ta' rispons mal-Kummissjoni u mal-aġenziji u l-korpi tal-UE, inklużi l-ġestjoni tal-kriżijiet u l-miżuri tas-saħha pubblika u soċjali.
- Il-Kummissjoni, bl-appoġġ tal-**Bord tal-HERA** ⁽³²⁾, tikkoordina l-isforzi dwar il-kwistjonijiet relatati ma' kontromiżuri mediċi biex tiżgura d-disponibbiltà u l-aċċessibbiltà tagħhom b'reazzjoni għal theddida transfruntiera serja għas-saħha.
- L-Istati Membri jiżguraw **aktar għarfien tas-sitwazzjoni, komunikazzjoni dwar ir-riskju u l-kriżi, u r-riċerka u l-fondi ta' emerġenza** meħtieġa biex jappoġġaw l-isforzi ta' rispons.
- Skont is-severità tat-theddida u l-htieġa għal miżuri addizzjonali u l-proporzjonalità tagħhom, il-Kummissjoni tista' tiddeċiedi li tirrikonoxxi **emerġenza tas-saħha pubblika fil-livell tal-Unjoni**, li tiskatta kapaċitajiet u rizorsi addizzjonali, inklużi mandati estenzi għal ċerti aġenziji u korpi tal-UE. Il-**Kumitat Konsultattiv tal-UE dwar l-emerġenzi tas-saħha pubblika** jappoġġa lill-Kummissjoni, fuq talba tagħha, billi jagħti pariri dwar jekk theddida tikkostitwix emerġenza tas-saħha pubblika fil-livell tal-Unjoni.
- **Fil-Bord għall-Kriżi tas-Saħha**, kopresedut mill-Kummissjoni u mill-Presidenza b'rotazzjoni tal-Kunsill, il-Kunsill, il-Kummissjoni, il-korpi, l-uffiċċji u l-aġenziji rilevanti tal-UE u l-Istati Membri jikkoordinaw l-isforzi tagħhom biex jiżguraw il-provvista ta' kontromiżuri mediċi rilevanti għall-kriżi u l-aċċess għalihom. Il-Bord għall-Kriżi tas-Saħha għandu jiġi stabbilit jekk tiġi rikonoxxuta emerġenza tas-saħha pubblika fil-livell tal-Unjoni, u jekk il-Kunsill **jattiva l-qafas ta' miżuri ta' emerġenza** ⁽³³⁾
- L-Istati Membri, bl-appoġġ tal-Kummissjoni, jissalvagwardjaw il-kontinwità tal-kura u tal-assistenza bejn il-fruntieri, minn **evakwazzjonijiet mediċi** sal-ġhoti ta' assistenza medika in natura (inklużi kontromiżuri u tagħmir mediku) u **t-traċċar tal-kuntatti bejn l-Istati Membri**, filwaqt li jikkollaboraw ma' mekkaniżmi usa' tal-UE għall-ġestjoni tal-kriżijiet ġestiti mill-Kummissjoni, bħall-**Mekkanizmu tal-Unjoni għall-Protezzjoni Ċivili** (UCPM, Union Civil Protection Mechanism) u **l-Kapaċità ta' Rispons Umanitarju Ewropew** ⁽³⁴⁾ kif ukoll **l-Arranġamenti Integrati għal Rispons Politiku f'Sitwazzjonijiet ta' Kriżi tal-Kunsill** (IPCR, Integrated Political Crisis Response)⁽³⁵⁾.

³² F'konformità mad-Deċiżjoni tal-Kummissjoni tas-16.9.2021 li tistabbilixxi Awtorità għat-Thejjija u għar-Rispons f'Każ ta' Emerġenza tas-Saħha (HERA), C(2021)6712.

³³ Ir-Regolament tal-Kunsill (UE) 2022/2372, ĠU L 314, 6.12.2022, p. 64.

³⁴ https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/humanitarian-aid/reliefue_en.

³⁵ Id-Deċiżjoni ta' Implimentazzjoni tal-Kunsill (UE) 2018/1993, ĠU L 320, 17.12.2018, pp. 28–34.

- Jekk is-sitwazzjoni jkun jistħoqqilha, il-Kummissjoni tista' tintroduci **restrizzjonijiet temporanji fuq l-ivvjagġar u kontrolli fil-fruntieri interni** f'konformità mal-Kodiċi tal-Fruntieri ta' Schengen rivedut ⁽³⁶⁾. Miżuri addizzjonali jistgħu jinkludu **mekkanizmi ta' kontroll tal-esportazzjoni** li fihom l-awtoritajiet tad-dwana jgħinu biex tiġi żgurata l-provvista ta' kontromiżuri mediċi kritiċi billi jiffaċilitaw l-importazzjoni tagħhom u, fejn meħtieġ, jillimitaw l-esportazzjoni tagħhom matul kriżi.

Rispons fl-azzjoni: il-mekkanizmu Integrat għal Rispons Politiku f'Sitwazzjonijiet ta' Kriżi (IPCR)

L-IPCR tal-Kunsill tal-Unjoni Ewropea (il-Kunsill) huwa l-mekkanizmu ċentrali tal-UE għat-tehid ta' decizjonijiet rapidu u kkoordinat fil-livell politiku tal-UE b'reazzjoni għal kriżijiet kbar jew kumplessi. Ippresedut mill-Presidenza tal-Kunsill, l-IPCR huwa skalabbli skont il-gravità tal-kriżi. F'emergenza tas-saħħa, il-Kumitat għas-Sigurtà tas-Saħħa (HSC) u l-Bord għall-Kriżi tas-Saħħa jahdmu mill-qrib mal-IPCR biex jiżguraw li l-koordinazzjoni politika fil-livell tal-UE tkun appoġġata minn għarfien espert dwar is-saħħa pubblika u minn kontribut operazzjonali mill-Istati Membri billi, pereżempju, jaqsmu informazzjoni, opinjonijiet u gwida. Pereżempju, matul il-pandemija tal-COVID-19, il-Kummissjoni pproduċiet aktar minn 100 **rapport dwar l-Għarfien u l-Analiżi Integrati tas-Sitwazzjoni (ISAA, Integrated Situational Awareness and Analysis)** b'kontribut mill-Istati Membri, l-aġenziji tal-UE, ir-rappreżentazzjonijiet u d-delegazzjonijiet tal-UE, bil-għan li tipprovdi stampa ċara tas-sitwazzjoni lil dawk li jieħdu d-decizjonijiet.

Eżempju prattiku: Allinjament bejn l-IPCR u l-HSC dwar ir-rispons għall-COVID-19

Matul il-pandemija tal-COVID-19, il-Kummissjoni rrapportat lill-IPCR fuq bazi regolari dwar id-deliberazzjonijiet tal-HSC. Pereżempju, f'Jannar 2023, l-IPCR adotta l-istess pożizzjoni tal-HSC rigward iż-żieda f'daqqa fil-każijiet tal-COVID-19 fiċ-Ċina, kif intqal fl-*Opinion of the HSC for a common EU approach in response to the COVID-19 situation in China* ⁽³⁷⁾.

³⁶ L-Artikoli 21a u 28 tal-Kodiċi tal-Fruntieri ta' Schengen rivedut (ir-Reg 2016/399, kif emendat minn 1717/2024)

³⁷ https://health.ec.europa.eu/latest-updates/opinion-health-security-committee-common-eu-approach-response-covid-19-situation-china-2023-01-05_en.

Fazi 4: Irkupru minn križi tas-saħħa

L-irkupru minn kriżijiet tas-saħħa u l-kisba ta' tagħlimiet huma essenzjali għar-restawr tal-komunitajiet u għall-prevenzjoni ta' kriżijiet futuri. Dan jinvolvi:

- it-twettiq ta' **rieżamijiet waqt l-azzjoni u wara l-azzjoni** biex nitgħallmu minn kull križi tas-saħħa;
- it-tibdil tat-tagħlimiet meħuda f' **riformi ta' politika, f'oqfsa legali aġġornati, u fi pjanijiet ta' preparatezza mtejba**, inklużi sistemi tas-saħħa aktar reżiljenti;
- l-evalwazzjoni tal-effettività u l-impatt tal-politiki ta' rispons u rkupru għall-kriżijiet bl-għajna ta' esperti indipendenti bħall-**Mekkanizmu għall-Pariri Xjentifiċi (SAM, Scientific Advice Mechanism)** u l-awditi mill-**Qorti Ewropea tal-Awdituri**;
- it-trawwim tat-trasparenza u tal-fiduċja permezz ta' **komunikazzjoni** ċara ta' x'hadem, x'jista' jittejjeb u x'jehtieg li jinbidel;
- l-ikkunsidrar tal-impatti soċjali u ekonomiċi fuq gruppi milquta b'mod sproporzjonat mill-kriżijiet tas-saħħa u l-identifikazzjoni ta' modi kif tissaħħaħ l-ekwità u kif jissaħħaħ l-aproċċ inklużiv.

Irkupru fl-azzjoni: It-tishih tas-sigurtà tas-saħħa tal-UE abbażi tat-tagħlimiet meħuda mill-pandemija tal-COVID-19

Filwaqt li bniet fuq it-tagħlimiet meħuda mill-pandemija tal-COVID-19, il-Kummissjoni aġġornat il-leġiżlazzjoni dwar it-**theddud transfruntier serju għas-saħħa**. Din tistabbilixxi sistema aktar robusta għall-prevenzjoni, is-sorveljanza, it-twissija bikrija u r-rispons kemm fil-livell tal-UE kif ukoll f'dak nazzjonali u tiżgura koordinazzjoni aktar rapida, kondivizzjoni mtejba tal-informazzjoni u azzjoni kongunta fi zminijiet ta' emerġenza. Il-**HERA** giet stabbilita bħala servizz tal-Kummissjoni biex issaħħaħ il-ħila tal-UE li tipprevjeni, tidentifika, u tirreagixxi malajr għal emerġenzi tas-saħħa transfruntiera billi tiżgura l-iżvilupp, il-manifattura, l-akkwist, u d-distribuzzjoni ġusta ta' kontromiżuri mediċi ewlenin. Il-mandati tal-aġenziji ewlenin tal-UE ġew imsaħħa wkoll: (i) l-**ECDC** issa għandu setgħat imsaħħa fis-sorveljanza, fil-valutazzjoni tar-riskju, u fil-holqien ta' network ta' laboratorji ta' referenza tal-UE għas-saħħa pubblika, li jappoġġaw ippjanar ahjar tal-preparatezza u tar-rispons fl-Istati Membri; u (ii) l-**EMA** taqdi rwol ċentrali fil-prevenzjoni u fl-immanigġar tan-nuqqasijiet ta' mediċini u ta' apparat mediku essenzjali. Gie stabbilit ukoll qafas ta' miżuri għall-iżgurar tal-provvista ta' kontromiżuri mediċi rilevanti għall-križi f'każ ta' emerġenza tas-saħħa pubblika fil-livell tal-Unjoni. Barra minn hekk, il-qafas legali msahħaħ tal-**Mekkanizmu tal-Unjoni għall-Protezzjoni Ċivili (UCPM)** ippermetta lill-Kummissjoni tespandi r-riżervi ta' rescEU. Dan jinkludi l-holqien ta' aktar minn 20 riżerva strategika tar-rescEU li jinsabu f'16-il Stat Membru, li fihom oġġetti essenzjali bħal kontromiżuri mediċi, tagħmir mediku għall-kura intensiva, tagħmir ta' rispons kimiku, bijoloġiku, radjoloġiku u nukleari (CBRN, chemical, biological, radiological and nuclear) u tagħmir ta' sikurezza personali.

Bħala segwitu ta' dawn ir-riformi leġislattivi, l-UE komplet tinfina l-qafas tas-sigurtà tas-saħħa tagħha abbażi ta' evalwazzjonijiet ta' wara l-pandemija. Il-**Mekkanizmu għall-Pariri Xjentifiċi (SAM, Scientific Advice Mechanism)** ipprova gwida indipendenti u bbażata fuq l-evidenza dwar il-preparatezza għall-pandemija, l-istrategiji għall-vaċċini u l-fiduċja pubblika fix-xjenza. Barra minn hekk, il-**Qorti Ewropea tal-Awdituri** wettqet sensiela ta' rieżamijiet u awditi dwar ir-rispons tal-UE

għall-pandemija tal-COVID-19⁽³⁸⁾. B'mod partikolari, il-Qorti tal-Awdituri vvalutat il-preparatezza tal-ECDC u tal-EMA għall-pandemija tal-COVID-19 u r-rispons għaliha, billi awditjat il-prestazzjoni taż-żewġ aġenziji fi żminijiet ta' krizi tas-saħħa⁽³⁹⁾. B'mod ġenerali, fil-limiti tas-setgħat u tal-kapaċitajiet rispettivi tagħhom, l-awditu kkonkluda li ż-żewġ aġenziji ġeneralment irreaġixxew tajjeb għall-krizi tal-COVID-19. Aktar reċentement, l-operazzjonijiet tas-servizz tal-Kummissjoni HERA ġew rieżaminati⁽⁴⁰⁾, u enfasizzaw il-kisbiet tal-HERA fit-tishih tal-kapaċitajiet ta' preparatezza u ta' rispons fil-livell tal-UE. Madankollu, dawn ir-rapporti identifikaw ukoll nuqqasijiet f'oqsma speċifiċi u xehtu dawl fuq oqsma fejn hemm bżonn ta' aktar hidma. Barra minn hekk, evalwazzjoni tal-UCPM, adottata fl-2024, irrakkomandat it-tishih tal-kapaċitajiet ta' rispons operazzjonali tiegħu biex jittaffew b'mod aktar effettiv ir-riskji transfruntiera fuq skala kbira⁽⁴¹⁾.

L-għarfien minn dawn l-awditi u r-rieżamijiet jgħinu biex jissahħu l-kapaċitajiet tal-UE fil-prevenzjoni tal-krizijiet tas-saħħa u fil-preparatezza u r-rispons għalihom. Flimkien, dawn il-miżuri juru kif l-UE ttrasformat it-tagħlimiet mill-pandemija f'titjib dejjiemi fis-sigurtà tas-saħħa – li jibni Ewropa aktar b'saħħitha, aktar sikura u aktar reżiljenti għall-futur.

3. TISHIH TAL-PJANIJET NAZZJONALI FILWAQT LI JIĠI ŻGURAT RISPONS KOORDINAT FIL-LIVELL TAL-UE: APPROĊĊ KOEŻIV GĦAS-SIGURTÀ TAS-SAĦĦA

Il-pjan tal-Unjoni huwa ispirat mill-pjanijiet nazzjonali għall-prevenzjoni, il-preparatezza u r-rispons li l-Istati Membri ilhom jizviluppaw u jaġġornaw mill-adozzjoni tar-Regolament dwar it-theddid transfruntier serju għas-saħħa fl-2022⁽⁴²⁾. Min-naħa l-oħra, l-Istati Membri għandhom jallinjaw il-pjanijiet nazzjonali tagħhom mal-pjan tal-Unjoni sa fejn ikun possibbli, filwaqt li jrawmu approċċ koeżiv għas-sigurtà tas-saħħa. Bl-integrazzjoni tal-pjan tal-UE u ta' dawk nazzjonali, jista' jiġi stabbilit qafas robust u inklużiv tas-sigurtà tas-saħħa madwar l-UE. Għalhekk, il-pjan tal-Unjoni **jservi kemm bħala dokument ta' gwida kif ukoll bħala katalizzatur għall-unità**: b'hekk jagħti s-setgħa lill-awtoritajiet nazzjonali biex isahħu l-pjanijiet nazzjonali tagħhom stess filwaqt li jiżguraw rispons koordinat fil-livell tal-UE għall-krizijiet tas-saħħa.

Kull 3 snin, l-Istati Membri **jirrapportaw** lill-Kummissjoni dwar l-ippjanar u l-implimentazzjoni tal-prevenzjoni, il-preparatezza u r-rispons tagħhom fil-livell nazzjonali, filwaqt li jipprovdu ħarsa ġenerali lejn l-istrutturi tal-governanza, il-kapaċitajiet u r-rizorsi nazzjonali tagħhom fis-seħħ maħsuba apposta għall-iżgurar tal-prontezza u tar-rispons tagħhom għall-krizijiet tas-saħħa transfruntiera. Il-**Kumitat għas-Sigurtà tas-Saħħa** (HSC)⁽⁴³⁾ jaqdi rwol importanti f'dan l-eżerċizzju ta' awtorapportar u fid-diskussjonijiet dwar l-istat ġenerali tal-preparatezza tal-UE. L-HSC ilaqqqa' flimkien lill-Istati Membri, lill-Kummissjoni u lill-aġenziji u l-korpi rilevanti tal-UE biex jiddiskutu u jikkondividu l-aħjar Prattiki, jippromwovu

³⁸ <https://www.eca.europa.eu/mt/covid19>.

³⁹ <https://www.eca.europa.eu/en/publications?ref=SR-2024-12>.

⁴⁰ COM(2025) 147 final.

⁴¹ COM(2024) 212 final.

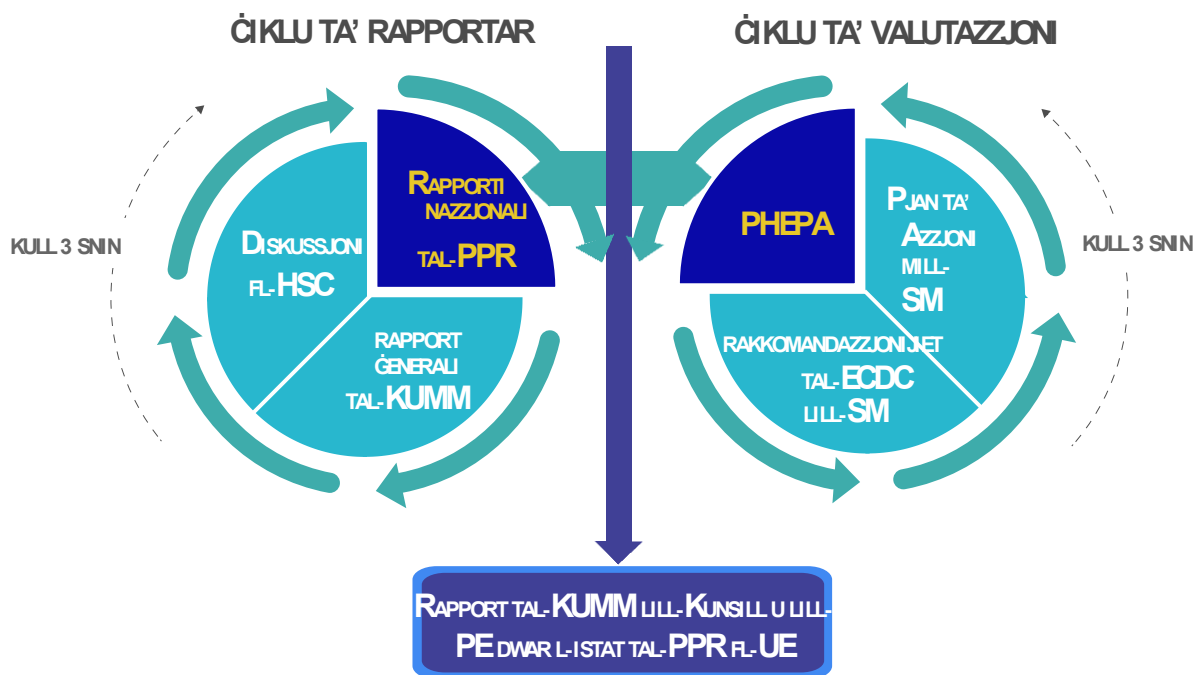
⁴² Bħala parti mill-implimentazzjoni tar-Regolament (UE) 2022/2371, ara l-Artikoli 6-8.

⁴³ https://health.ec.europa.eu/health-security-and-infectious-diseases/crisis-management_mt.

L-allinjament bejn il-pjanijiet nazzjonali u l-pjan tal-Unjoni, u jrawmu kultura ta' kollaborazzjoni ⁽⁴⁴⁾.

B'mod parallel, ukoll f'ċiklu ta' 3 snin, il-kapaċitajiet ta' prevenzjoni, preparatezza u rispons tal-Istati Membri huma vvalutati mill-ECDC. Wara dawn il-**Valutazzjonijiet tal-Preparatezza għal Emerġenza tas-Saħħa Pubblika**⁽⁴⁵⁾ (**PHEPA, Public Health Emergency Preparedness Assessments**), l-ECDC jipprovdi rakkomandazzjonijiet imfassla apposta għall-Istati Membri, li jiddeskrivu oqsma li jeħtieġu titjib u jissuġġerixxu modi kif jistgħu jtejbu l-pjanijiet nazzjonali tagħhom u jsaħħu l-kapaċitajiet tagħhom ⁽⁴⁶⁾.

L-illustrazzjoni li ġejja turi **ċ-ċikli ta' rapportar u valutazzjoni** interkonnessi tal-ippjanar għall-prevenzjoni, il-preparatezza u r-rispons (PPR, prevention, preparedness, and response) tal-Istati Membri. In-**naħa tax-xellug** turi ċ-ċiklu ta' rapportar, li fih l-Istati Membri jirrapportaw dwar il-pjanijiet tagħhom għall-PPR, li mbagħad jiġu diskussi fil-Kumitat għas-Sigurtà tas-Saħħa u deskritti fil-qosor mill-Kummissjoni f'rapport ġenerali. In-**naħa tal-lemin** turi ċ-ċiklu ta' valutazzjoni, li jibda bil-PHEPA, segwit mir-rakkomandazzjonijiet tal-ECDC, u jagħlaq bl-iżvilupp tal-pjanijiet ta' azzjoni mill-Istati Membri b'reazzjoni għal dan. Ir-rispons miż-żewġ ċikli jikkontribwixxi għall-ħarsa ġenerali integrata tal-Kummissjoni lejn il-preparatezza tal-UE għall-Parlament Ewropew u għall-Kunsill, li tappoġġa t-titjib kontinwu tas-sigurtà tas-saħħa tal-UE.

Illustrazzjoni 1. Iċ-ċikli ta' Rapportar u ta' Valutazzjoni interkonnessi tal-ippjanar tal-Istati Membri għall-prevenzjoni, il-preparatezza u r-rispons.

⁴⁴ L-Artikolu 10 tar-Regolament (UE) 2022/2371.

⁴⁵ <https://www.ecdc.europa.eu/en/about-ecdc/what-we-do/public-health-emergency-preparedness-assessments>.

⁴⁶ L-Artikolu 8 tar-Regolament (EU) 2022/2371.

Sal-lum il-ġurnata, it-30 pajjiż tal-UE/taż-ŻEE kollha għandhom pjanijiet nazzjonali għall-prevenzjoni, il-preparatezza u r-rispons fis-sehħ u r-rapportaw dwar il-kapaċitajiet tagħhom fl-ewwel eżerċizzju ta' awtorapportar fl-2023 ⁽⁴⁷⁾. Fl-2024 u fl-2025, 19-il pajjiż tal-UE/taż-ŻEE pparteċipaw fil-PHEPA mmexxi mill-ECDC.

Bl-użu tal-informazzjoni miġbura permezz tal-eżerċizzju nazzjonali ta' awtorapportar u r-risultati tal-PHEPA, il-Kummissjoni, f'kooperazzjoni mal-ECDC, tipprepara **rapport ġenerali dwar l-istat tal-preparatezza fl-UE** ⁽⁴⁸⁾, li jenfasizza l-lakuni u l-oqsma fejn jista' jsir titjib.

Għarfien dwar il-kapaċitajiet ta' preparatezza tal-pajjiżi tal-UE/taż-ŻEE mill-eżerċizzju ta' awtorapportar tal-2023

Il-pajjiżi kollha tal-UE/taż-ŻEE għandhom oqfsa leġislattivi għall-ġestjoni tal-kriżijiet tas-saħħa, iżda għad hemm lakuni fl-implimentazzjoni. Sabiex jindirizzaw b'mod effettiv it-theddid transfruntier serju għas-saħħa, l-Istati Membri jehtieġ li jadottaw approċċ komprensiv li jenfasizza l-kollaborazzjoni, l-opportunitajiet indaqs, ir-reżiljenza finanzjarja u l-koordinazzjoni robusta fil-livelli kollha.

F'dak li jirrigwarda l-approċċ ta' Saħħa Wahda, il-biċċa l-kbira tal-pajjiżi tal-UE/taż-ŻEE għandhom sistemi ta' ġestjoni tal-inċidenti li jorbtu s-saħħa pubblika ma' setturi oħra. Madankollu, il-mekkanizmi ta' koordinazzjoni bejn setturi u livelli ta' governanza differenti rarament jiġu ttestjati u riveduti. Sabiex jidentifikaw aħjar ir-riskji minn kmieni, l-Istati Membri għandhom jivvalutaw regolarment it-tipi kollha ta' theddid u għandhom jinkludhom fil-pjanijiet komprensivi, ta' Saħħa Wahda u għall-kriżijiet tas-saħħa li jkopru l-perikli kollha, filwaqt li jinvolvu s-setturi rilevanti kollha tas-soċjetà. Dawn il-pjanijiet għandhom jintegraw ukoll il-kontromiżuri mediċi, filwaqt li jiżguraw li l-ħażniet u l-kapaċitajiet tal-manifattura jkunu lesti biex jappoġġaw rispons rapidu u effettiv meta jitfaċċaw il-kriżijiet tas-saħħa.

Il-biċċa l-kbira tal-pajjiżi tal-UE/taż-ŻEE għandhom pjanijiet biex jiżguraw id-disponibbiltà tal-forza tax-xogħol tas-saħħa tagħhom matul il-kriżijiet tas-saħħa, iżda ftit jirrieżaminaw dawn il-pjanijiet fuq bażi regolari, u hafna jsibuha diffiċli biex ibassru b'mod adegwat il-ħtiġijiet tar-risorsi umani. Is-sistemi għall-iskjerament ta' persunal mediku bejn il-fruntieri f'emergenza għandhom ma humiex stabbiliti sew. Sabiex jimmaniġġaw iż-zidiet fid-domanda f'każ ta' emergenza, l-Istati Membri għandu jkollhom pjanijiet fis-sehħ biex jimmobilizzaw persunal addizzjonali, inklużi studenti u professjonisti rtirati. Għandhom jistabbilixxu wkoll proċeduri ċari għar-riallokazzjoni tal-ħaddiema tas-saħħa fir-reġjuni u bejn il-pajjiżi tal-UE/taż-ŻEE f'sitwazzjonijiet ta' domanda għolja, inkluż f'xenarji ta' kunflitt potenzjali. B'mod ġenerali, hija meħtieġa l-operazzjonalizzazzjoni ta' arrangamenti ta' assistenza u ta' kooperazzjoni reċiproka biex jiġi ffaċilitat il-moviment tal-persunal, tat-tagħmir mediku, tal-kontromiżuri mediċi u tal-pazjenti bejn il-fruntieri waqt l-emergenzi u biex jissahħaħ l-appoġġ tan-nazzjon ospitanti.

L-iżvilupp u l-implimentazzjoni tal-pjanijiet nazzjonali, kif ukoll l-ippjanar tal-kapaċitajiet meħtieġa fl-Istati Membri għall-prevenzjoni, il-preparatezza u r-rispons għall-kriżijiet tas-saħħa, huma għalhekk proċess dinamiku influwenzat ukoll mill-prijoritajiet politiċi tal-Istati Membri, mir-risorsi disponibbli, u mix-xenarju tat-theddid u tar-riskji li kontinwament jinbidel. Il-Kummissjoni u l-aġenziji tal-UE jappoġġaw lill-Istati Membri billi jipprovdu gwida teknika,

⁴⁷ Ir-rapportar huwa bbażat fuq kwestjonarju (ara: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/MT/TXT/?uri=CELEX:32023R1808>) u se jiġi ripetut fl-2026 u wara dan, kull 3 snin.

⁴⁸ L-Artikolu 7(2) tar-Regolament (UE) 2022/2371.

jorganizzaw taħriġ⁽³⁷⁾, eżerċizzji ta' simulazzjoni, u jipprovdu għarfien espert⁽³⁸⁾. Djalogu kontinwu fil-Kumitat għas-Sigurtà tas-Saħħa huwa kruċjali f'dan ir-rigward.

4. IMPLIMENTAZZJONI U ŻVILUPP ULTERJURI TAL-PJAN TAL-UNJONI

Il-pjan tal-Unjoni, marbut mill-qrib mal-pjanijiet nazzjonali u mibni fuqhom, inevitabbilment se jevolvi. Bħall-pjanijiet nazzjonali, l-iżviluppi politiċi, it-tifqigħat, il-bidliet fil-leġislazzjoni tal-UE u l-adozzjoni jew l-implimentazzjoni ta' inizjattivi rilevanti tal-UE jeħtieġ li jiġu riflessi f'verżjonijiet sussegwenti tal-pjan. Għalhekk, meta l-pjan tal-Unjoni jiġi aġġornat, se jkun kruċjali li jitqiesu l-feedback mill-eżerċizzji ta' simulazzjoni, it-tagħlimiet meħuda minn kriżijiet reali tas-saħħa, l-evalwazzjonijiet tal-leġislazzjoni u l-inizjattivi tal-UE, l-esperjenza tal-implimentazzjoni u r-riżorsi finanzjarji disponibbli.

Sabiex jiġi żgurat li l-pjan tal-Unjoni jkompli jilhaq l-għanijiet u l-obiettivi tiegħu, dan se jiġi ttestjat regolarment permezz ta' **eżerċizzji ta' simulazzjoni**, li l-ewwel wieħed minnhom huwa skedat għall-2026. Dawn l-eżerċizzji se jittestjaw il-kontenut tal-pjan tal-Unjoni b'rispons għal diversi tipi ta' theddid emergenti. Barra minn hekk, hemm ippjanati eżerċizzji oħra ta' simulazzjoni, sessjonijiet ta' taħriġ u sessjonijiet ta' ħidma li se jiffukaw fuq l-aspetti speċifiċi ta' prevenzjoni, preparatezza u rispons għall-kriżijiet tas-saħħa⁴⁹.

Jekk tinqala' kriżi tas-saħħa, il-Kummissjoni se twettaq rieżamijiet waqt l-azzjoni u wara l-azzjoni mal-Istati Membri. Il-kisba ta' għarfien minn dawn ir-rieżamijiet u l-inkorporazzjoni tagħhom fil-pjan tal-Unjoni se jkunu kruċjali. Dan se jgħin biex il-pjan jibqa' adattat għall-iskop tiegħu u biex ikun l-aktar sett ta' għodod effettiv possibbli fil-fażijiet kollha taċ-ċiklu ta' prevenzjoni, preparatezza u rispons.

Ir-riżultati tal-evalwazzjonijiet li għaddejjin ta' żewġ elementi kostitwenti ewlenin tal-**Unjoni Ewropea tas-Saħħa** jridu jiġu kkunsidrati wkoll: (i) **l-implimentazzjoni tar-Regolament dwar it-theddid serju transfruntier għas-saħħa**; u (ii) l-**ECDC** fid-dawl tal-mandat rivedut tiegħu. L-eżiti ta' dawn l-evalwazzjonijiet huma mistennija li jiġu ppubblikati fl-ewwel trimestru tal-2026 u fit-tieni trimestru tal-2026, rispettivament.

It-tnedija ta' diversi azzjonijiet ewlenin elenkati fil-Pjan ta' Azzjoni anness mal-Istrateġija għal Unjoni tal-Preparatezza jeħtieġ li titqies fir-reviżjonijiet futuri tal-pjan. Dawn jinkludu: (i) l-iżvilupp ta' **Ċentru tal-UE għall-Koordinazzjoni tal-Kriżijiet**, ippjanat għall-2027; (ii) it-tfassil ta' **valutazzjoni komprensiva tar-riskji u tat-theddid għall-UE** (2026); (iii) l-adozzjoni ta' **rekwiżiti minimi għall-preparatezza** (2026); u (iv) l-istabbiliment ta' **arranġamenti komprensivi ta' preparatezza ċivili-militari** (2027).

Il-Pjan ta' Azzjoni anness mal-Istrateġija għal Unjoni tal-Preparatezza jinkludi wkoll żewġ strateġiji li ġew adottati fl-2025. L-**Istrateġija għall-Kontromiżuri Mediċi**⁽⁵⁰⁾ għandha l-għan

⁴⁹ Pereżempju, eżerċizzji maħsuba apposta għall-immaniġġar tal-kontromiżuri mediċi jew għall-kooperazzjoni ċivili-militari.

⁵⁰ COM(2025) 529 final tad-9 ta' Lulju 2025.

li ssahhaħ il-kapaċitajiet ta' preparatezza u ta' rispons tal-Unjoni għall-emergenza tas-saħha li jmiss, irrappreżentat mill-origini tagħha, billi tiżgura l-aċċess għall-kontrolli mediċi bħall-vaċċini, il-mediċini, id-dijanostika u għodod mediċi oħra u d-disponibbiltà tagħhom f'kull hin. **L-Istrateġija għall-Kumulazzjoni tar-Riżervi tal-UE** ⁽⁵¹⁾ għandha l-għan li tibni u li żzomm riżervi strateġiċi ta' provvisti mediċi essenzjali għal mobilizzazzjoni rapida. L-implimentazzjoni taż-żewġ strateġiji se tiffoka fuq miżuri speċifiċi rilevanti għall-pjan tal-Unjoni.

Il-proposti fl-ambitu tal-Qafas Finanzjarju Pluriennali li jmiss, li bħalissa qed jiġu eżaminati mill-koleġislaturi, se jkollhom ukoll implikazzjonijiet importanti għall-kontenut tal-pjan tal-Unjoni. B'mod partikolari, il-proposta tal-Kummissjoni għal **Fond Ewropew għall-Kompetittività** ⁽⁵²⁾ tiffoka fuq it-trawwim tal-innovazzjoni u l-kompetittività fis-settur tas-saħha filwaqt li tiżgura s-sigurtà tal-provvista u tagħti spinta lill-kapaċità u l-hila industrijali biex jiġi indirizzat theddid transfruntier serju għas-saħha fil-futur f'konformità mal-approċċ "Saħha Wahda".

Barra minn hekk, il-proposta tal-Kummissjoni biex issahhaħ **il-Mekkanizmu tal-Unjoni għall-Protezzjoni Ċivili u l-appoġġ tal-Unjoni għall-preparatezza u r-rispons għal emergenzi tas-saħha** ⁽⁵³⁾ għandha l-għan li ssahhaħ il-prevenzjoni, il-preparatezza u r-rispons tal-UE għall-kriżijiet.

Barra minn hekk, **is-shubija Ewropea dwar il-preparatezza għall-pandemiji (BE READY)**, shubija ta' riċerka ffinanzjata fl-ambitu ta' Orizzont Ewropa ⁽⁵⁴⁾, hija mistennija li titnieda f'Jannar 2026 u se tlaqqa' flimkien network ta' riċerka pan-Ewropew sostenibbli li jista' jirreagixxi malajr u b'mod effettiv għall-kriżijiet futuri tas-saħha ⁽⁵⁵⁾.

L-implimentazzjoni b'suċċess tal-pjan tal-Unjoni u l-aġġornamenti futuri se jkunu xprunati minn sforz kollaborattiv bejn il-Kummissjoni, Istituzzjonijiet, aġenziji u korpi oħra tal-UE, u l-Istati Membri. Il-Kumitat għas-Sigurtà tas-Saħha se jkompli jkun il-pjattaforma għal koordinazzjoni regolari dwar l-implimentazzjoni tal-pjan tal-Unjoni. Fl-istess hin, il-Kummissjoni se tikkondividi b'mod attiv l-għarfien u l-aħjar prattiki mal-partijiet ikkonċernati kollha, inklużi l-awtoritajiet kompetenti tal-Istati Membri, permezz ta' firxa ta' kanali ta' komunikazzjoni, inklużi avvenimenti ewlenin. Flimkien, se naħdmu lejn Unjoni Ewropea aktar b'saħħitha, aktar inklużiva u aktar reżiljenti li fiha haħdd ma jithalla l-art, u billi nrawmu kultura ta' kooperazzjoni u azzjoni kollettiva biex niproteġu s-saħha u l-benesseri pubbliċi.

⁵¹ COM(2025) 528 final tad-9 ta' Lulju 2025.

⁵² COM(2025) 555 final tas-16 ta' Lulju 2025.

⁵³ COM(2025) 548 final tas-16 ta' Lulju 2025.

⁵⁴ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-details/horizon-hlth-2024-disease-17-01?order=DESC&pageNumber=1&pageSize=50&sortBy=startDate&isExactMatch=true&status=31094501,31094502&programmePeriod=2021%20-%202027&frameworkProgramme=43108390&callIdentifier=HORIZON-HLTH-2024-DISEASE-17>

⁵⁵ <https://beready4pandemics.eu/>.